

Srećan Ti šezdeset drugi rođendan družbe Tito

god. XIX broj 17 * * * * 26 V 1954

student

nedeljni list beogradskih studenata

25
MAJ
1954

Sa Titom naša je zemlja prekoračila vreme

Naš veliki drug dočekuje 62 rođendan. Dočekuje ga naša mladost, narod ratnika i neimara i prijatelji, koje smo razrasli u čitvom svetu.

On je naš veliki drug, naš strateg, naš truhbenik, misao čvrsta, ruka neumorna. Snažni kažiprst ujedinjen sa nama, prvi vodič u nama.

Sutjeska, olujna reka koja se časno uliva u legendu, nosi odjek njegovog neiscrpnog, heroičnog „naprijed“.

Na Vlasini, tom zelenom prostranstvu i prostranom radilištu, na tek uglaćanom kamenu, studenti su urezali Titovo ime.

On podržava omladinu, vodi je u istoriju i veruje u njene umove i mišice.

„Narodi koji imaju ovakvu omladinu, ne treba da se boje za svoju budućnost“.

On odlazi među narode da im saopšti jedno veliko bratstvo, bratstvo koje je bitka i koje je plod.

Ni zabitnom zaseoku nije daleko njegovo lice koje pita, razgovara, dopunjuje,

ohrabruje. Ustaje sa ratarima, osvane sa radnicima. Radnička klasa je njegova ponosita majka i on je dostojan nje. Dostojan uvek, u svakom činu, na svakom putu.

Sa Titom naša zemlja je prekoračila vreme. Domašila se visokih peći, zaigrala je kolo prijateljstva i svesna svih svojih mišića, kročila u budućnost. Iz strave prošlosti pošli smo u snop svetlosti. Tito je vodio sve. Tito je podržavao, Tito je budio.

Njegov 62 rođendan je jedno od najvećih slavlja u novopodignutom domu. Zagorsko dete obišlo je svet i nikad nije klonulo. Baklja socijalizma, koju je držao kao hrast, povijala se ali nije padala. Revolucija je bila njegovo drugo rođenje.

On, socijalizam, proleće — kako imamo mnogo da kažemo jedni drugima. I kako smo veseli čak i kad ne umemo da nađemo reči.

U svakom običnom danu po jedan pozdrav za Tita!

Društvena aktivnost studenata

Komune nas očekuju

Svakodnevni objašnjivački rad — Studentska nedelja — Godišnje skupštine

Pripreme za rad preko leta mogu se izvršiti još u Beogradu u saglasnosti sa svojim narodnim poslanicima i postojećom društvenom problematikom. Rad bi se uglavnom svodio na upoznavanje i proučavanje zahteva i potreba svoga mesta. Pretstojeće sportske igre i kulturni festival postale su centar, oko koga se skoncentrisala celokupna aktivnost studentskih udruženja. Ova koncentracija delatnosti oko određenog problema krije u sebi mogućnost zapostavljanja, stavljanja u drugi red, onih osnovnih zadataka, zbog kojih udruženje studenata postoji kao samostalna organizacija komune. Naime, postoji mogućnost da rad na rešavanju drugih problema. Zbog toga je nužno uskladiti rad na organizaciji festivala sa radom na rešavanju praktičnih problema komune, nezapostavljajući jedne zadatke drugim, već uporedo rešavati tekuće poslove.

Studentska nedelja

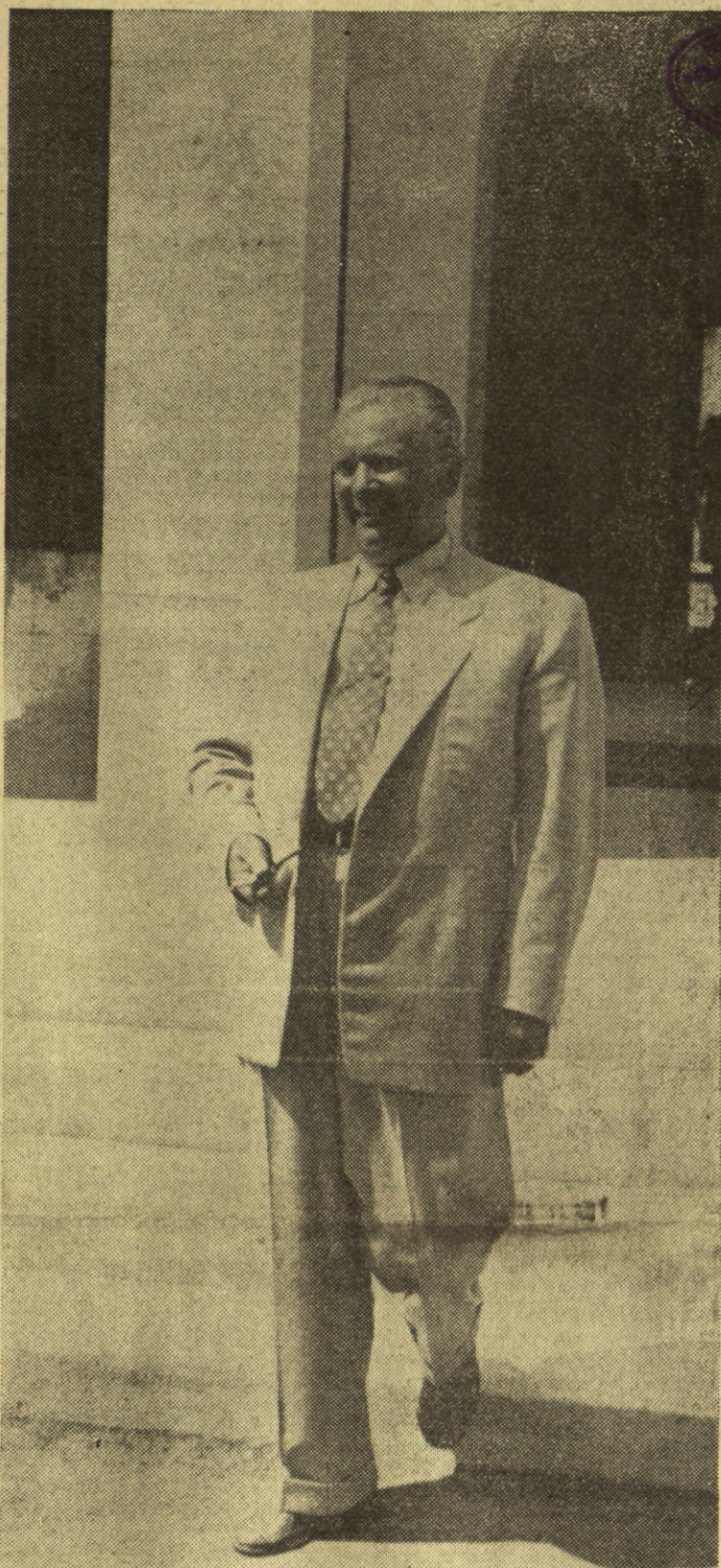
Studentske nedelje, koje su ustanovila neka udruženja, pokazale su se kao praktična forma. Cilj nedelje je masovna akcija Saveza studenata u rešavanju tekućih problema svoga mesta. Ova akcija ima velikog uspeha baš zbog toga, što se rešavaju na terenu svakodnevnih, sitnijih, životna pitanja. Izvesna udruženja uzela su određen termin nedelje je kod njih postala tradicijom. Pokazani uspeh do sada je veliki, baš zbog toga,

što je udruženje Saveza studenata išlo na rešavanje određenih poslova (sređivanje knjižnice, usmene novine, sportski turniri, pomoć stručnih sekcija itd). Ove studentske nedelje najbolje je povezati sa godišnjim skupštinama Saveza studenata i one u stvari treba da predstavljaju pripremu pretstojeće delatnosti.

Godišnje skupštine

Skupštine Saveza studenata održavaju se obično u junu mesecu. Ove godine bi trebalo nešto ubrzati sa ovim skupštinama, tako da bi se one po mogućstvu završile do 20 jula. Na ovim skupštinama je glavno da studenti odrede svoje konkretne zadatke u ovisnosti od problematike mesta. Da bi se rad krunisao uspehom, najneophodnije je koordinirati svoju delatnost sa radom ostalih društvenih organizacija i narodnom vlašću. Socijalistički savez dimitrovgradskog sreza u kome se naveliko diskutuje o dolasku studenata, u svoj godišnji plan uključio je delatnost studentske organizacije, davši joj vidno mesto. Ovaj primer se navodi da bi se videlo koliko se računa na našu organizaciju, a posebno briga i pažnja koja joj se ukazuje.

→ Nastavak ga drugoj strani

Studenti planinari doneli su štafetu

Održavajući tradiciju Beogradskog Univerziteta studenti su i ove godine organizovali štafetu povodom rođendana Predsednika FNRJ maršala Tita.

15 ov. m. iz ustaničkog mesta Srbije Bele Crkve krenula je štafeta planinara Beogradskog Univerziteta sa pozdravima drugu Titu za njegov 62 rođendan.

Preko Rajca, Rudnika, Venčaca, Bukulje, Kosmaja i Avale, na svome putu do Beograda, u svakome mestu kroz koje je štafeta prošla, narod je srdačno pozdravljao nosioce Titove štafete.

Štafetu je nosilo u deset etapa oko stotinu studenata — planinara. Posle prevaljenih 300 kilometara štafeta je stigla 24 ov. m. posle podne na Avalu gde su joj beogradski studenti priredili svečani doček. Na Avali se štafeta priključila centralnoj štafeti Planinarskog saveza Jugoslavije.

Dragi družbe Tito
Radujemo se što u ovom času iskrene narodne radosti, kada Ti stižu hiljade oduševljenih, čestitki svih radnih ljudi možemo i mi u naše ime i u ime naših čitalaca studenata, prema kojima si Ti pokazivao uvek dirljivu pažnju i razumevanje da ti poželimo srećan 62 rođendan,

Redakcija
„Studenta“

u ovom broju

■ ašer deleon samoupravljanje i društveno upravljanje

● jakša bučević pozicija kosek-u i približavanje mss-u

■ bora pavlović u gradu minhenu

● merko čelebonović: umetnost iz umetnosti ili iz života

■ v. ivanović: posle završenog scenarija „među zupanicima“

Опозиција КОСЕК-у и приближавање МСС-у?

Док је већина француских студената на разне начине проводила ускршњи распуст, њихови претставници заседали су пуних 5 дана, а делом и ноћу, на 43 конгресу Националне уније студената (УНЕФ), у Тулузу, старом и познатом универзитетском центру.

Озбиљни проблеми и акције које је УНЕФ у последње време водио утицали су на ток конгреса и дали му изузетан значај. Да се само потсетимо да је од новембра прошле године УНЕФ два пута позивао студенте да напусте ауле и да бојкотирају и штрајком захтевају повећање буџета за просвету и социјалне потребе. То су биле акције које су окупиле на десетине хиљада студената и професора. Јавност је била узбуђена, а министар унутрашњих послова одговарао је у Парламенту за то што се полиција брутално обрачунавала са студентима.

Поводом садашњег конгреса један други министар нашао се у незгодном положају, овог пута министар просвете. Студенти су га очекивали „набрушени“ са листом питања и захтева, али он се учтиво извинио и послао свога заменика. Овај је надуго објашњавао делегатима шта влада свом чини да се повећају стипендије, колики су издаци за студентске ресторани, домова, здравствене установе итд. С обзиром на општу економску ситуацију у Француској, изнешене цифре нису мале, али и по његовом мишљењу, још увек недовољне, те су дата обећања и уверавања да ће с временом бити боље.

Министру просвете који је избегао да дође на конгрес и једанпут у току године „успостави директни контакт са студентским претставницима и са слуша њихове проблеме“ упућен је оштар протест.

У усменом извештају који је поднео председник УНЕФ-а Мусерон (говорио је четири и по сата без прекида, што је оцењено као рекорд уступањима свих досадашњих председника) као и у посебним комисијама разматрана су сва важна питања којима се бави студентска унија (здравствена заштита, студентска путовања и одмор, културни и спортски рад, штампа а посебна комисија је разматрала проблеме студената како они кажу „прекоморских земаља“, уствари њихових зависних и колонијалних посела).

Највише интересовање побудила су међународна питања о

којима се расправљало у посебној комисији. Као што је познато УНЕФ је 1949 год. прекинуо сваки контакт са МСС и од тада покушао да са осталим студентским унијама пронађе прикладнију форму међународне сарадње. Из тога је произашао КОСЕК (Кординациони секретаријат националних студентских унија). Међутим на последњој међународној конференцији у Истанбулу, коју је организовао КОСЕК, делегација УНЕФ-а заузела је крајње резервисан став и трећи дан изјавила да напушта конференцију. На састанку административног савета (као наш Централни одбор Савеза студената) УНЕФ је учинио корак даље — повукао се из КОСЕК-а. Тешко је било схватити разлоге овим поступцима а аргументи УНЕФ-а нису били много убедљиви. Тврдили су да КОСЕК није оправдао наде, које су у њега полагане, да његово садашње функционисање није у стању да задовољи практичну међународну сарадњу (ово је додуше делом тачно) али главни разлог за иступање је присуство делегата из Дакра на истанбулској конференцији. Наиме УНЕФ сматра да студенти свих универзитета који се налазе у француској унији могу бити претстављени у међународним форумима и конференцијама само посредством УНЕФ-а. Овакав став је наравно неприхватљив и неправедан у односу на студенте колонијалних и зависних земаља. У том смислу је на конгресу иступио делегат Дакра, што су његове француске колеге примиле са узбуђењем и негодовањем.

Биро УНЕФ-а у погледу међународне сарадње иступио је са овим концепцијама: КОСЕК треба проширити, учинити га ефикаснијим, створити око њега одељења за путовања, штампу, културну и спортску сарадњу, уствари направити једно, довољно централистичко тијело које би преузело сву међународну практичну сарадњу. (То би значило стварање нове међународне студентске организације, иако су изјавиле да су против стварања тела њихове нове организације. Што се тиче односа са МСС и његовим чланицама са њима по могућности остварити сарадњу по практичним питањима).

Могло се добити утисак да су садашњи руководиоци УНЕФ-а замислили да воде политику равнотеже између КОСЕК-а и МСС а исто тако да УНЕФ пре-

узме извесне, самосталне акције, окупљајући око себе студентске уније у Европи (предложено је да УНЕФ организује међународну конференцију студената филозофије, европске студентске спортске игре итд.). Послије многих бурних дискусија на последњој ноћној седници конгрес је усвојио резолуцију која не тражи никаквих радикалних промена у међународној политици УНЕФ-а, већ захтева да се УНЕФ врати у чланство КОСЕК-а.

Завршни, свечани део и банкет, одиграо се на необичан начин. Сви делегати, осим једног броја страних, учинили су посету једном, мањем месту у Шпанији где су их, како су нам касније испричали, одлично погостили. Да ли је то било само из туристичких разлога, остало је необјашњиво?

Јакша БУЧЕВИЋ

Неки momenti idejne borbe komunista

Pre izvesnog vremena Univerzitetski komitet SKS organizovao je jednu anketu o oblicima aktivnosti komunista, kao i o raznovrsnim pojavama i problemima koji karakterišu današnje stanje na Univerzitetu. Ova analiza biće okončana tek u narednom mesecu. Iako je rad u toku može se, na osnovu onog što je već učinjeno, sa sigurnošću zaključiti da će ovakva ocena nastavnih i drugih pitanja dati veoma praktične i korisne rezultate i na taj način omogućiti reljefnije i konkretnije uočavanje puteva i kanala kroz koje se švercuju reakcionarna gledišta, nenaučna objašnjenja, a narhistička razvodnjavanja i materialistička dezorijentisanost itd. S druge strane potrebno je izložiti sistem organizovanog ideološkog vaspitanja ocrtavajući pri tom prapratne pojave i slabosti političke borbe na pojedinim najaktuelnijim problemima. Nije, dakle, cilj da se dobije neki statistički pokazatelj ili samo registruju ovi ili oni ekscеси i tendencije.

Ideološka strana nastave

Nesumnjivo je u tretiranju nastavne problematike učinjen osećan napredak. To se, pre svega, ogleda u činjenici da su pitanja pravilnika studija skoro potpuno potisnuta, dok se u prvi plan ističe ideološka strana nastave. Ovo je i prirodno, jer komunisti i ostale napredne snage na Univerzitetu sve otvorenije upravljaju svoj kurs ka otklanjanju slabosti u nastavi. Vreme je da se otkočne intenzivnija borba protiv verbalnih, pozitivističkih i formalističkih predavanja društvenih nauka, zastarelih metoda u izučavanju tehničkih nauka itd. Teren za diskusiju na ovom području je vrlo težak. Komunisti moraju biti ideološki i stručno spremni ako žele da postignu uspeh, jer »stara — dobra« tradicija i konzervativizam, ponekad dopunjeni otvorenim neprijateljstvom prema marksističkom pogledu na svet, imaju i te kako oštre zube i pokretne čeljusti kad je u pitanju njihova egzistencija. Jasno je da se argumenti protiv socijalizma izvlače iz ambara koji istoriski pripadaju prošlosti. Ali je isto tako poznato da: ukoliko su pozicije otpora više preživjele, utoliko su grčevitija otimanja i suprostavljanja lavina koju svojim tokovima nosi istorijski proces.

O nastavnim programima i planovima otvoreno su se iznosila mišljenja i davale primedbe, a o predavanjima pojedinih na-

stavnika, o njihovim shvatanjima... ukratko o ideološkoj strani nastave razgovaralo se uglavnom u »intimnim kuloarima«. Svakome je poznato da ima profesora na nekim grupama Filozofskog fakulteta čija predavanja niti su na visini savremene nauke, niti su u duhu naše stvarnosti; takođe je poznato da se od strane pojedinih nastavnika nekritički usvajaju strani udžbenici (Pravni), izvode netačne analogije i slično, a o tome ipak nema organizovane diskusije. Studenti se često ne osećaju stručno spremni za razgovore ove vrste, a nastavnici — komunisti nerado potežu ova pitanja. Oni naravno govore o opštim slabostima nastave, ukazuju na potrebu usvajanja marksističkih koncepcija, ali kad je u pitanju konkretni slučaj, onda inertnost i »kolegijalnost« dobiju »akademsku« afirmaciju. Ovaj se problem ne uopštava, ali je činjenica da postoji. Svuda gde je to moguće, treba se povezivati sa stručnim društvima koja mogu pružiti i ideološku pomoć.

Oblici društvene aktivnosti

Uopšte uzet društveni život na fakultetima postao je interesantniji. Forme organizovane političke akcije sve su mnogobrojnije, sadržajnije i bliže većini studenata. Društveni klubovi, književne i druge debate, predavanja o aktuelnim problemima današnjice i drugi oblici širenja ideoloških i stručnih znanja sve su u većoj mери zastupljeni i čine sastavni deo borbe za socijalističkog intelektualca. Razumljivo je da se u ovom spletu delatnosti javljaju krupni problemi. Oni naročito dolaze do izraza u gledanju na kulturu i umetnost i njihovu društvenu ulogu. Uzimamo za primer grupu južnoslovenske književnosti. Znanja koja stiče ogromna većina studenata ove grupe kreću se u krugu utvrđenih normi zaključio sa Skerlićem. Savremeni tokovi literature obilaze daleko »Mišinu bastilju« sa Studentskog Trga. Nepoznavanje savremenih dostignuća i puteva umetnosti stvara odličnu trasu ostacima bužoaske klase za serviranje ukiseljene »robe« kroz »tajanstvene kanjone literature«. Pitanje fiziologije publikacija koje izdaju pojedina udruženja studenata, takođe je aktuelno kako sa stručne, tako i sa ideološke strane.

Ovo je samo nekoliko detalja iz kompleksa ideološke borbe koju komunisti vode na Univerzitetu.

Gojko Miletić

Indeks u stilu Ostapa Bendera

Udruženje studenata u Zrenjaninu prevazišlo je sve dosadašnje lovce na mecene. Za organizovanje svog festivala traženo je od Izvršnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije da od članarine komunista (!!!) finansira studentski festival u Zrenjaninu. Kad im je Izvršni komitet, preko načelnika finansiskog odeljenja, odgovorio da to nije planirano u njihovom budžetu, rukovodstvo zrenjaninskog udruženja ponovo se pismom obratilo, ali sada, sekretarijatu Izvršnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije (!) tražeći novac za festival.

Sva delatnost studenata odvija se u okviru postojećih materijal-

nih mogućnosti, koristeći ih maksimalno (što, izgleda, ne shvataju u Zrenjaninu). Zašto održavati studentski festival po cenu grešaka, a naročito političkih?

M.

Bitka za potpise

Student medicine X semestra Lj. Đ. 15 maja došao sa hrpom indeksa u kancelariju I hirurške klinike kod prof. Milivoja Kostića s namerom da dobije potpis. Kako profesor nije bio tu, on sedne (na njegovu nesreću) u fotelju da ga sačeka. Profesor ulazi i najednom, sasvim neočekivano povišenim neljubaznim tonom:

— Sta ćeš ti tu, zašto si seo u fotelju? To nije za tebe. To je za lekare!

— Ali, molim vas ja sam...

— Ništa, molim izadi napolje.

Tvoje nije sa sedištu tu!..?!

Student je izašao pokorno i učtao. Zašto učtao? Na kraju nije ta ustanova nikakav privatni sanatorijum.

Velika cenzura

Kad bi pojava prof. M. Kostića bila usamljena, ne bi bilo toliko tražično. Ali i u postupcima docenta dr. Bosa Milošević ima nečeg potcenjivačkog, nečeg što odudara od uzajmne poštovanja i sarađnje. Već je jednom pisano sa kakvim nepoverenjem docent dr. Bosa Milošević gleda na studente. Dobiti potpis za njena predavanja, znači preći mora cenzura: prozivi, upoređivanje ličica sa fotografijom, proveravanje mesta rođenja, godine rođenja itd. Tako postupa na svojim redovnim časovima. Pa kako nije stigla da da sve potpise na redovnom času, počela je da daje na Klinici. Samo svaki taj popis ima svoju posebnu signaturu, tj. podvučen je sa dve debele crte! I to za to kako kaže docent Milošević da bi te ljude prepoznala na ispitu!

Nije tačno da dekanat zahteva obavezno potpisivanje na redovnom času, jer je činjenica da je dekan profesor dr. Branko Stanojević na kraju semestra dao potpise za vežbe grupno bez obaveznog prisustva na jedan kulturni način, bez gužve i maltretiranja studenata.

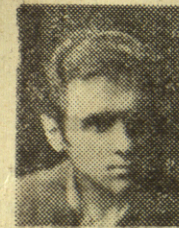
Дипломирали су НА МЕДИЦИНСКОМ ФАКУЛТЕТУ У АПРИЛУ МЕСЕЦУ

Кошић Душан, Крстић Срђан, Јанић Драгомир, Симић Велимир, Бајић Перица, Дебељевић Михаило, Коњевић-Мачужић Милица, Хаџи-Антоновић Олга, Банићевић Божидар,

Д. Ђурић Стефановић Драгомир, Радосављевић

Милош, Симоновић Миодраг, Петковић Љубомир, Величковић Милорад, Топлички Славољуб, Мољевић Михајло, Нагулић Светозар, Врбашић Радинка, Игњатовић Миодраг, Анђелковић Сретен, Жива-

М. Игњатовић

Б. Баничевић

новић Предраг, Ђуровић Драгутин, Николајевић Јован, Марчекић Вида, Недељковић Ана, Станковић Миодраг, Ђурић Десанка, Купусаревић Слободан, Ванић Добра, Милићевић-Толоровић Вера, Милинковић Вера, Герасимовић Борис, Радојичић Предраг.

Комуне нас очекују

★ Nastavak sa prve strane

Još nešto o nekim konkretnim pitanjima — Prostorije

Prostorije su jedan važan problem koji bi trebalo rešiti ove godine. Njih je najbolje organizovati na principu društvenog kluba jer jedino na taj način odgovaraće potrebama studenata. Treba se čuvati tendencije pretvaranja ovih prostorija u kancelarije odgovornih drugova.

Finansiska sredstva

Univerzitetski odbor odobrio je izvesnu novčanu pomoć pojedinim udruženjima sa Kosmeta i Sandžaka. Udruženja su orijentisana da finansiraju sebe iz svojih prihoda i lokalnih dotacija, s tim što će finansiska sredstva za festival obezbediti sveske i gradske komunalne zajednice. Prošlogodišnji bilans pokazao je, kod nekih udruženja, tendenciju neracionalnog materijalnog po-

slovanja. Desilo se naime da je novac koji su stvorile studentske organizacije, utrošen na bankete i druge beskorisne svrhe, a ne na potrebe i materijalno napredanje studentskih udruženja.

Nešto o unutrašnjoj organizaciji studentskih udruženja

U studentskim udruženjima, kojima dozvoljavaju mogućnosti, rad će se razvijati uspješnije ako se unutar udruženja formiraju sekcije: »pravna, medicinska, veterinarska, agronomska« itd prema fakultetima. Rad ovih sekcija treba koordinirati sa radom istoimenih organa sreza i već postojećim oformljenim društvima. Ako se u jednom selu nalazi veći broj studenata, udruženje može formirati svoje posebne sekcije od svih studenata toga mesta. Ova sekcija bi uglavnom radila na rešavanju svih seoskih potreba.

M. ZEČEVIĆ

Susreti na putevima Revolucije

POSLE Titove posete Turskoj mnogi novinari proveli su nedelje u traganju za ljudima koju su sretili Tita — tada građanina Mekosa sa kanadskim pasošem.

Burna životna istorija revolucionara bila je zapisana na dva kontinenta — trebalo je samo čitati.

U ratne dane 1944 godine Tito je viđen na ulicama Rima. To je bio prvi sastanak sa Čerčilom.

Tito je putovao avionom u Moskvu preko nemačke teritorije kada su nebom vladali Junkersi

Tito se pojavljivao kraj mnogih logorskih vatri na oskudnim vojničkim večerama za vreme svih 5 ratnih godina.

Tito je bio uvek tamo gde je bio potreban.

Sretili su ga i on je sretao ljude pod najčudnovatijim okolnostima u kojima ipak nije bilo ničeg čudnog.

O tim susretima biće sigurno napisana knjiga. Možda će se zvati Revolucija. Ona se sigurno ne može drukčije zvati nego Revolucija jer nju je pisao Tito.

Tito — radnik.

Koliko stotina ljudi pamti Tita kao radnika, kao dobrog i poštenog radnika.

Tito — ilegalac.

Koliko je ljudi moralo da zaboravi da ga je ikada videlo jer bi ga to koštalo života.

Tito — koji ne priznaje buržoaski sud.

Koliko je potrebno hrabrosti da se to učini i kaže u lice neprijatelju.

Tito — borac.

Da li ima ljudi koji u ratu nisu bar jednom sreli komandanta? U suroj uniformi, sa revolverom, na konju ili peške u koloni. Pokislog na kiši ili osvanulog na kartama u štabu.

Tita koga smo svi sreli bar jednom i zapamtili taj susret. Mi smo ga samo sreli, a on je išao, putovao, to je bio put Revolucije. Ovo su samo beleške iz priča ljudi koji su za trenutak bili s njim ili uz njega.

PORCIJA TOPLE ČORBE ZA TITA

Negde na putu za Goražd 1943 godine promicale su partizanske kolone da probiju blokadu neprijatelja. Kiša je padala danima, ona sitna, što probija uniformu i kvasi, kvasi do kože.

Za vreme zatišja kad se nađe malo suvog drveta i sa dna sanduka šaka pasulja, kuva se večera. Večera, ručak i doručak. Jer tada se jelo malo. Onoliko koliko se imalo. A u ratu nikada nije dovoljno i dovoljno je koliko se ima.

Borci Čačanskog bataljona imali su tu šaku pasulja. Sedeli su kraj vatre koju je kiša neprestano gasila.

U ratu zrikavci nikada noću u šumi ne zriču. Ni kad je lepo vreme. U ratu u šumi nema lepih i prijatnih stvari. Noću šumu pamtimo po stravičnom mraku iz koga uvek vreba smrt.

I te noći čačani nisu čuli zrikavce. Jer bio je rat i padala je kiša. I bilo je mračno i stravično

jer je bio rat. A ipak je ta noć ostala u sećanju čačana kao lepa noć, svetla noć, noć koja se pamti. Kao najlepša noć u ratu jer večera je bila najveselija od svih večera. I zrikavci bi sigurno zricali da nije bilo kiše, iako je rat.

Njihovoj vatri prišao je visok mladić i rekao prosto:

— Zamolio bih vas za jednu porciju tople čorbe za druga Tita.

Samo jednu porciju tražili su za Tita. On sigurno nije ni znao da su od boraca tražili jednu porciju. Večera je bila gotova i borci su rekli da će i drugu Titu i svima koji su uz njega već dva dana bez tople hrane rado dati porciju čorbe koja je samo topla ali nije čorba.

Tito je sa čačanima seo na zemlju kraj vatre. Sa njim su bili članovi engleske vojne misije. I oni su seli na zemlju, večerali i čudili se. Stranci se često čude Titovim postupcima.

Kiša je malo stala, vatra je jizala više u vis. Pušile su se cigarete napravljene od krdže i novine i pričalo se o raznim stvarima, običnim i prijatnim uveče posle večere, i kad zrikavci ne zriču.

Pitali su ga i o stvarima vojničkim: o snazi Nemaca, o našoj snazi, kako ćemo se probiti iz obruča?

Tito im je rekao da ćemo se probiti bez velikih žrtava. Kiša je sasvim stala, vreme na za razgovor nije više bilo. Tito je s pratnjom nestao u mraku kao što je i došao, poslom, čekala ga je naporna noć u štabu.

Probili su se borci iz obruča bez velikih žrtava, kao što je Tito obećao.

A sad im se svima čini da su ipak te noći zrikavci zričali — iako je bio rat i kiša.

NOĆ NA PALUBI »GALEBA«

O susretu sa Titom kraj vatre u kišovitoj noći 1943 godine na putu za Goražd pričao mi je jedan mladi oficir. Mnogo godina posle toga on se našao na »Galebu« kad je gordi brod nosio gordog čoveka prema Britanskim ostrvima

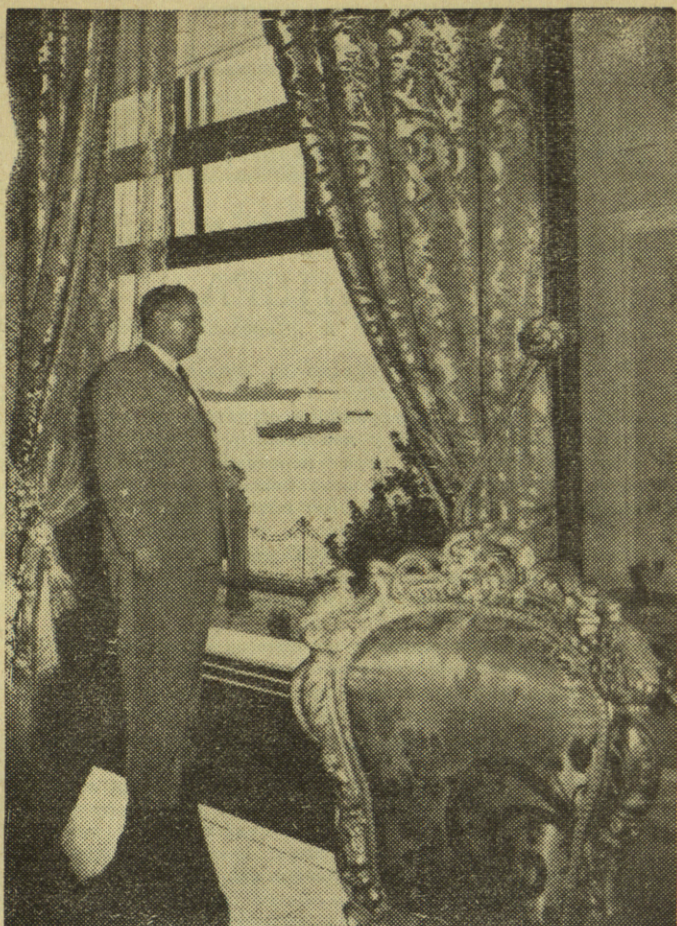
Pitao sam ga nešto o ponovnom susretu sa Titom. Rekao mi je da se promenio samo ambijent. I one kišne noći prekinuo je Tito prijatan odmor i razgovor kraj vatre i otišao pod hladnj šator. Tačno u određen čas nad kartama imao je sastanak sa štabom. Na »Galebu« — Tito je uvek radio. Malo je bilo slobodnog vremena i šetnji uskom palubom. Mnogo se radilo i svi su bili tačni jer Tito nadasve volj tačnost.

Tito voli ljude i stara se o njima.

Tito voli nejake životinje i štiti ih

Tito najviše voli svoju domovinu.

Skromni oficir koji ga je samo pratio na napornom putu bio je svedok Titovog uzbuđenja kada je »Galeb« na povratku zaplovio u naše vode. Na brodu je bila tšina, samo se Tito šetao palubom, ubrzano i radosno. Bio je mrak, obala se nije videla. Tito se ipak radovao što su već tako blizu domovine.

DRUG TITO U DVORU DOLMA BAHČE

Mladi oficir bio je svedok Titove radosti zbog povratka i bilo mu je ipak krivo što se baš tada i on našao na palubi. Činilo mu se da je nepozvan uzeo od Tita deo te radosti, ali je znao da Titu nije zbog toga žao, da bi Tito sa svakim podelio radost. I on ju je delio sa svima.

A mladi oficir nikada neće zaboraviti te susrete na putu za Goražd, na palubi Galeba, zabrinut Titov pogled kada su se dva engleska aviona survala u more i radost u Titovim očima kad su mu na putu duž Temze engleski lučki radnici mahali rukama.

IDEMO DALJE — TU SU RANJENICI

Narodni heroj Voja Đurašević — Kostja sreo je Tita za vreme rata nekoliko puta. — ali susret na Gučevu za vreme V ofanzive ostao je u sećanju kao najsvetlija slika u tim teškim danima.

... Na platou Gučeva prema samoj Sutjesci, u nekoliko katuna, napuštenih još 1941 godine bila je smeštena bolnica II proleterske.

Zub vremena sasvim je nagrizao ove stracare prepuštene udesu i nevremenu. Kroz trule daske kapala je kiša na ranjeničke krevete. Tih noći se malo spavalo. Tih noći se skoro i nije spavalo. Vetar je lomio daske prikucane na prozore, a kiša je neprestano sipala.

Kostja je bio tada komesar bolnice. Bio je ranjen. Rekli su mu da ga traže neki drugovi iz Vrhovnog štaba. Izašao je na kišu i ramajući uputio se ka šumici odakle se pojavljivala kolona: Vrhovni štab sa pratećim bataljonom.

Kako je rat surov. Kolona Vrhovnog štaba malo se razlikovala od ma koje partizanske kolone. Iste mokre i stare uniforme. Isto oteto oružje. Ista umorna lica. U ratu kakav je bio ovaj, partizanski, kad pada kiša, ona za sve vada podjednako. Svi kisnu i svi su mokri. Vrhovni štab nije imao džipove ni avione ni podzemne kancelarije. Prebivao je u šumi ili kolibi — tamo gde je najbliži borcima.

Surov je bio ovaj rat. Na izlasku iz šume stajala je kolona, pokisla i umorna. Rekli su Kostji da isprazni kolibe jer Vrhovni štab će tu od sada da radi.

Pošao je Kostja nazad da pripremi pokret. Znao je koliko je važno da se to što pre uradi.

— Druže, vrati se — viknuo ga je neko.

Tek sad je primetio da je to bio Tito. Stajao je treći u koloni, ogrnut mokrom kabanicom.

— Ko je smešten tamo — pitao je drug Tito.

Kostja je rekao da je to privremena bolnica II proleterske.

— Ranjenici?

— Da, druže Vrhovni komandante.

— Kreći, idemo dalje rekao je drug Tito.

Nemilosrdan je i težak bio ovaj rat.

Kolona Vrhovnog štaba odmicala je kroz kišu dalje tražeći drugo sklonište. Treći u koloni bio je Tito. Koliko je važno da ranjenici imaju krov nad glavom — toliko je bilo potrebno naći radno mesto za Vrhovni štab — jer na kraju od njega zavisi i kad će ti ranjenici opet biti zdravi.

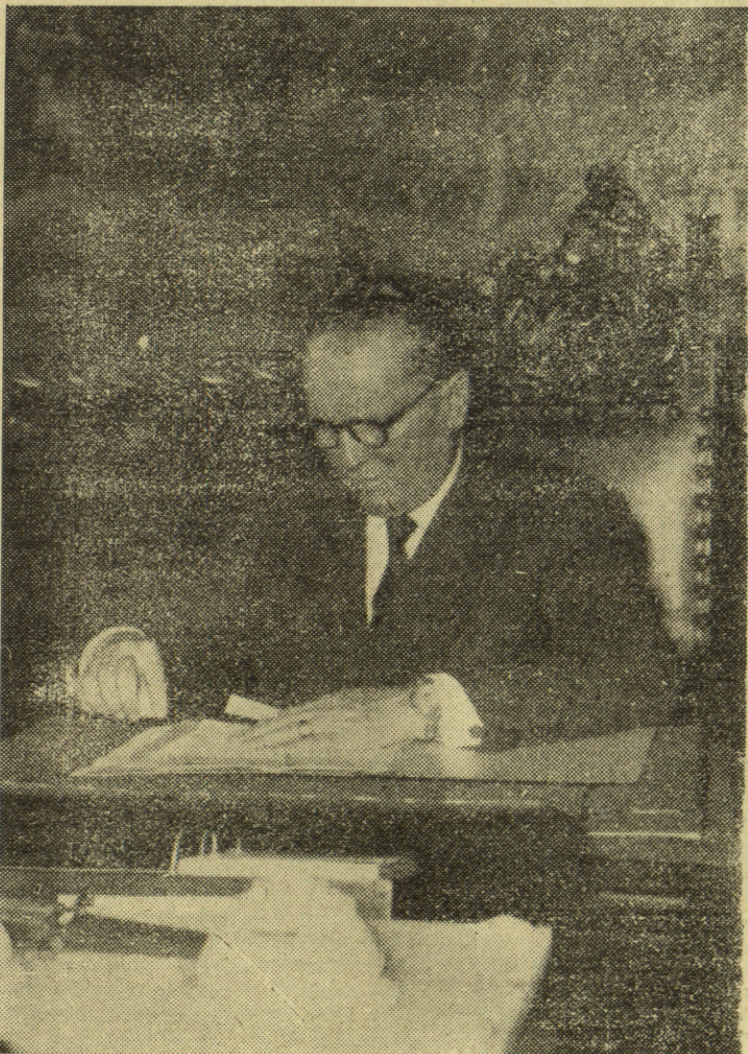
A Tito je izabrao drugo. Izabrao je još jednu a možda i više kišnih i besanih noći jer Tito voli ljude i borbe.

To nije bila ni prva a ni poslednja noć na kiši i vetru.

Jer mnogo noći kišnih i besanih bilo je na putu Revolucije. Tito je uvek išao pravo tim putem i mi smo ga sretili i ostajali u toplom kutku a on je išao dalje. U kišu i vetar. I nije spavao jer najteži put na svetu je put Revolucije. A Tito je taj put izabrao.

★
Putevi se ukrštaju, na njima se srećemo. Ove skromne beleške neka naš potsete na dane kada tim putevima nije bilo samo teško ići, već i po život opasno

Vlada FILIPOVIĆ

U RADNOJ SOBI

sa studentskih galerija

ДВА ИСПИТА И ЈЕДНА ПРЕМИЈЕРА

„Авлија“, „Љубовници“ и „Каролина Ријечка“

Рања Плаовић се оградиле са дванаест речи од тога да „Авлија“ неко схвата озбиљно, то су по њему само: сцена за испитну претставу студената Академије за позоришну уметност у два дела. Свако се лице у току та два сата мора исповедити, посвађати, мирити или уопште било чиме имати своју кулминацију животу, које су постале још папирнатије кроз тривијални једнодимензионални дијалог, у коме је све тако „реалистички“ да кад неко проговори прве две-три речи, човек зна шта ће та личност рећи на крају баладе.

И тако су студенти имали да на негативан начин докажу шта умеју, заправо тиме колико су у стању да се изнесу са тим ликовима. У том су још највише успели: Бранко Јеринић, Петар Банићевић, Павле Минчић, Момчило Животић и Боровије Гвоздић.

★

„Љубовници су на класи Жеје Рутине и Бранка Плесче постављени сасвим у једноставним режисерским оквирима. Без веће интервенције мизансценских геова, који прилично ренесансној комедији, постављени тако да у тим једноставним оквирима може да се испоји сваки глумац-дипломац као појединац са својим личним глумачким вредностима. Читав претстава говори да је један педагошки посао окончан, тако да су пред нама глумци који су научили шта је природно сценско кретање, шта сценски говор, шта стварање лика.

Док су сви у ансамблу имали већ на нашим сценама узоре чије се благотворно дејство осећа и то сасвим оправдано као већ створено сценско искуство код другог, али никад тако да је имитација, Милан Нешић је створио једног интересантног, свог Пожлепа, на моменте преко мере гротескног, чак и у оквиру таквог ренесансног стила.

★

Са Каролином Велиних, Оливера Марковић је коначно стала у ред наших најбољих глумаца.

Показала је пуно осећање за стил који намеће Жерве својом „приватном-нехеројском варијацијом“ на жене, легендарне спаситељке града, које у глумачком облику код Оливере Марковић постаје водвильсација, али само као средство којим она то нехеројско време травестира, и то тако да то није комичарска тежња са ефектима, већ органски излив једне личности, која све што чини, чини озбиљно, не знајући да је смешна. Сваким својим гестом, она тумачи писца, тумачи свој лик не ораторски наметљиво, већ уметнички одмерено. Оливера Марковић у истом фаху са Миром Ступицом шкртије бира средства и боји карактер са мање боја чува их и економиче њима, без реминисценција на остале, њене прошле улоге. Можда то и јесте коришћење извесних тековина Мире Ступице у елементима (њеним специфичним узвизима, цикутању и разиграности, приоритет је њен), и Мира је можда боља у детаљу, продорнија и можда јаче зрачи унутрашњом емотивношћу, али Оливера Марковић успева да дође до оне племените жртве којом се не користи све што се уме и што се има, ни сва палета гестова, варијације смеха и гласа, не експлоатише ни лепота ни шарм, и тиме постиже високи степен трансформације.

Јован ЂИРИЛОВ

Mislim da je najzdraviji način izbegavanja svih akademizama, crpljenje inspiracija, koliko je to svakome dozvoljeno, iz života, a samo tehničkih sredstava iz ranije umetnosti.

Na ovo moje tvrdjenje može mi se odgovoriti: »pa zar veliki Picasso nije stalno tražio inspiraciju u delima ranijih epoha, pa je ipak od toga napravio svoj sopstven stvaralački svet? Slučaj Picasso-a je interesantan. On je velikim delom, i to od samih svojih početaka inspirisao najrazličitijim epohama i umetnicima. On je, baš suprotno onome što ja tvrdim, uzeo kao osnovu rada da se umetnost ne crpi iz života već iz umetnosti. Njegov osnovni trik, ako se može upotrebiti takva reč u odnosu na jednog toliko velikog umetnika, bio je to, da je uzimao pojedine likovne epohe i dao im, u širokoj i duhovitoj imitaciji, neka moderna obeležja, u pogledu površinskog izgleda slikanog, deformiranja slikanog, i čudnog karaktera slikanog. Stvaralac kao što je Picasso, sa ogromnom spretnošću razabrao je baš ono što je u početku ovoga veka izniklo kao novi kriterij u umetnosti. i koristeći te nove pojmove, imajući čak i veliki udeo u samom rađanju tih novih kriterija u umetnosti, i koristeći te nove pojmove, imajući čak i veliki udeo u samom rađanju tih novih kriterija on ih je stalno aplicirao. Kod samog Picasso-a se ne može govoriti o nekom akademizmu, pošto je i on crpeći inspiraciju iz dela drugih umetnika, samim svojim rukopisom dodao jedan novi grafizam. On

Žan Pol Sartr: Među zupčanicima
POSLE ZAVRŠENOG SCENARIJA

VASILIJE IVANOVIĆ

O onome što stvore veliki i slavni teško je pisati. A Sartr je od tih. Ne koristim se time kao spasonosnom formulom. Sa porastom značaja raste imunitet od grešaka. Nekada i do neprikosnovenosti. I čitaoci su dužni da traže naročito značaje i smisao u inače običnim i ispod toga, stvarima. I ne samo da traže. Da nadu. A ako ne nadu — ili nadu nešto što nije to, da radije sumnjaju u svoje mogućnosti nego ne ki nedostatak velikog. Ne kažem: uvek. Ni: ponekada. Mislim: često.

Ne sudim o tome. Veliki pisci, svakako, zaslužuju puno obzira i pažnje.

Scenario ili roman ili: jedno i drugo

Pre svega, to je traktat o revoluciji. Rasprava umetnički (vrlo dobrim) sredstvima. Iskjučivo realistička faktura, iz gleda, uslovljena je potrebama filma. Predmet radnje — revolucija.

Mesto radnje

Možda Rumunija, ili neka od južnoameričkih država? Ili od svuda ponešto. Moglo bi se činiti mnogo pretpostavki. Ali to nije važno. Ta neodređenost je sasvim namerna... Svaka sličnost je... itd. Zašto? Vreme ne menja odsustvo hronološkog beleženja. Radi se o nameri da se određeni teoretsko ideološki problemi umetnički transponuju na filmu.

Najvažniji

— Da li je moguća revolucija u maloj, nerazvijenoj zemlji, sa neprijateljski raspoloženom kapitalističkom silom u susedstvu koja preti ratom.

— Ko ustvari vodi revoluciju.

— Mogućnosti za potpuno ostvarenje ličnosti.

— Nasilje i humanizam u revoluciji.

To su problemi. Najkrupniji. Razume se vrlo, vrlo uprošćeni.

Sartr ima rešenja za njih. Reklo bi se pre nego što to pokaže razvoj događaja. Čak: vrlo je isključiv u rešenjima. Radnja i ličnosti funkcionalni su u tom smislu što treba da eksperimentalno dokažu ispravnost teoretsko filozofskog rezonovanja.

Opšte poznate, a naročito često doživljavane stvari, svakako, ne olakšavaju posao umetniku. Banalnost nije jedina opasnost. A kada se radi o socijalnoj problematici, patetika i demagogija mogu biti čak i potsvesno, nešto kao stvar nasleda. Staro i poznato — na nov način reći, ne da se samo kaže, već da se o tome kaže nešto svoje, traže rasnog pisca umetnika.

Sartrova sredstva

Pri prvom čitanju: neodoljiv utisak plastičnosti. Naročito kada se radi o pretstavi činjeničnog stanja i životnih prilika. Apstrahovanje se ne vrši gradacijom. Stilizacija atmosfere je neprimetna. Prosto pričanje onog što se vidi. Svaki detalj je važan. Ustvari, detalji su najvažniji. Skoro jedina sredstva. Formalni elementi: kompozicija scenarija i rečenice iz gleda jedino moguća. — Uslovljena temperaturom atmosfere. I kada Sartr govori o bedi, on da je studen radničkog stana fizički osetna. Redovi gladnih dugi su kao njihovo očajanje. Brutalni silnici, svaki na svoj način, jednaki su. Krupne stvari i duboke impresije saopšteni običnim, sasvim običnim sredstvima. To je skoro manir dela. Metafore i poređenja neadekvatni su za eksplozivnu situaciju u kojoj piše. Pa, ipak, bez fraza koje ponese da bi se palo zbog praznine. Čovek iz života o kome piše. Sa otpornošću koju stvara. Ono što je moglo da se učini (s obzirom na filozofsko teoretska shvatanja) Sartr je učinio. Kao umetnik. To nije tvrdnja o besprekornosti dela. Naprotiv, Mislim, da su nedostaci čak i na estetsko literarnom planu posledica nekih filozofskih shvatanja Sartra-teoretičara.

A teorije (u detaljima ili u celini) pogrešne, ipak, mogu da budu uverljivije — (za teoretske spekulacije treba više vremena) — nego umetnički lik u istoj relaciji prema istini. Životne situacije čiste se od strane materije makar koliko ona bila odličan surogat. Pri prelazu iz konstrukcije u život vrši se nužna deformacija, i same konstrukcije. Zato treba pratiti kod ličnosti i (prema mogućnosti) uporediti ritam koraka, sa bilom života.

Ličnosti

Ima nečeg što se kao fluid provlači u psihologiji većine ličnosti, komplikujući ih. Najblaže. I postupke čini neobičnim — možda je to ono što je sa strane. Postupak Darijev na sudu. Pobuna protiv strahovlade Agerine praktično znači odgovor na pitanja koja on postavlja na sudu. Zašto ih postavlja? Zar ne izgleda isuviše (dok pobuna još traje) imati tako mnogo obzira prema konvencionalnoj pravničkoj praksi.

Nešto u atmosferi oseti se. Teško je dokazati. Umetničko delo nije fizičko jedinjenje. Svođenje do nedeljivosti je ne

moguće. Nešto od te čudne i čini se (nenormalne) psihologije ne može se ilustrovati postupkom iz tog i tog dana.

Žan Agera

Voda revolucije. Revolucija ga smatra tiraninom. Sartr drugačije misli. U čitavom delu on pledira za taj, suprotni sud. Zapravo: Agera je jedini do kraja svestan potreba i mogućnosti revolucije. I on je svestan svoje nadmoćnosti. Tako se i ponaša. Prema svima. Međutim, ono što je takođe važno: Žan treba da reši problem — revolucija i njene okolnosti osiromašuju i onemogućuju slobodno samoostvarenje individue. Nasilje makar i većine i u njeno ime, da li ima smisla? Da bi ostao dosledan revoluciji spalio je petnaest sela. In ternirao je hiljade i nije nacio nalizovao industriju petroleja. Čuvao je revoluciju od revolucije jer »pučina je jedna stoka grdnas«. I samo Agera... »Jesam ja šef, da li ne? Shvata nužnosti i očajan je zbog njih. Treba industrijalizovati poljoprivredu, makar bez saglasnosti. Protiv svih, protiv života seljaka. I ne dozvoliti Konsti-

slučaju rata među stranim silama: šta ako pobeđi ona koja ugrožava revoluciju. Eto problema. Ima li izlaza. Ali Agera ne dozvoljava ni sumnju. On zna šta može. I ne podnosi račun »bednim idiotima« na sudu. Sem Helene. Iz lirskih motiva. Ili možda za to što je Sartru trebalo da dokaže svoju tezu o mogućnosti revolucije. Bolje o beznačajnosti. To je sve vidljivo na liku Agera. Više nego ijedna druga (sem možda Lisjena) ličnost Agera je li terana konstrukcija. On ne bi stigao ni do početka revolucije.

Lisjen

Utopista je bilo. Među njima i velikih revolucionara, a Lisjen je ipak nemoguć. Zbog osnova sa kojih napada postojeće. Zaključci takvi kakvi su njegovi, sa njegove osnove, apsurdni su (stav prema Bengi ipak je veoma uverljiv). Uz životnu opasnost oteti pušku ubici i neuništiti ga? U koju svrhu piše članak protiv Agera? Zar to nije poziv na pobunu? Šta onda ostaje od njegovih sterilnih ruku.

On je prihvatljiv samo i isključivo kao antiteza Žanu.

Helena i Suzana

Izvesna zajednička karakteristika čini se, zahteva da se o njima zajednički piše. I jedna i druga značajni su revolucionari. Istovremeno sve nji-

J. ĆIRILOV: ILUSTRACIJA ZA SARTROV SCENARIO

tuantu. Ona će upropasti revoluciju. To Agera zna. Čak neće ni da objašnjava. Jedini i bogom dani tumač potrebe revolucije. Objašnjenja o industrijalizaciji poljoprivrede nisu nekako nova. Čuli smo ih. Često smo ih slušali.

Ozbiljan, čak sudbonosan menat pretnja strane sile ratom, ako se nacionalizuje industrija, petroleja treba da objasni (i ne samo to) Agerino tiranstvo. Da li može? Beskrajno revolucija ne može čekati. Nedostaju joj osnove. A i u

have postupke određuje pripadnost ženskoj »slabijoj« strani. I stepen njihove revolucionarnosti u sasvim je određenoj srazmjeri prema ljubavnim odnosima i njihovom razvoju. U njihovom liku možda je najvidnija francuska etika i ukus.

Ono što pleni pri čitanju romana, što nemoguće scene i ljude čini životno uverljivim, svakako je pre, ili sasvim, zaslug visokih vrlo visokih umetničkih dometa Sartra književnika. I tome treba odati i ovog puta priznanje.

UMETNOST IZ UMETNOSTI

Je dodao akademskom šablonu rukopis Picasso-a, arabesku njegovog poteza. Međutim kad uporedite s takvom vrstom kreatora jednog umetnika, kao što je Sutin (Sontine), vidite kakva je ogromna razlika između ta dva suprotna slu-

BRANA PAVLOVIĆ: MOTIV IZ PRIZRENA

čaja. Picasso, vešt, pametan virtuoz, a Sutin, vezan sa svim žilama za autentični doživljaj, vezan skoro isključivo za život. Neću nikome da nametnem svoj sud o dvema tako različitim ličnostima i metodama, ali razume se da se istina po mom mišljenju nalazi kod onoga, koji mučno ide putem otkrivanja jedne sasvim jednostavne, sasvim skromne ali hiljadu puta istinitije stranice istorije umetnosti, nego što to može da čini i najgenijalniji žongler. No vratimo se sa tipičnog slučaja Picasso-a na ono o čemu sam maloprije govorio, naime na crpljenje inspiracije iz života, ili iz umetničkih dela. Videli smo da se naprimer Picasso inspiriše iz raznih ranijih tvorevina, a veliki broj mladih umetnika se zatim inspiriše Picasso-om. Šta sad biva? Veza stvaralaca sa životom još je labavija, radi se o imitaciji inspirisanog dela iz života. Može i u takvim slučajevima biti vrlo talentovanih umetnika čija likovna mašta lako i bogato funkcioniše, no uopšte iskustvo u pogledu razvoja umetnosti pokazuje nam da se dekadencija jedne umetnosti baš pojavljuje kao posledica isključivog crpljenja umetnikovih inspiracija iz ranijih tekovina. Takav proces vodi ka hladnoći, mrtvili i virtuoznosti. Izvesna vrsta udaljavanja života pojavljuju se

Povodom članka

„Balet mladih“

U prošlom broju »STUDENTA« objavljen je članak Z. B. Popovića pod naslovom »Balet Mladih«. Iz tog članka ljudi, koji nisu prisustvovali pretstavi ne mogu uopšte steći realnu sliku o koncertu i o samim izvođačima. Naime, članak je pun nejasnosti.

Tako, pisac članka ističe da je »BOLERO« najuspelija tačka. Odmah, u sledećem pasusu prelazi na »živu, interesantnu i dobro uvežbanu igru« Gorđane Miletić u prelidu iz »SILFIDA«. Pre svega prelid nije uopšte živa igra i iz njega se teško može oceniti igračka tehnika, ma da pisac članka iznosi: »Možda bi joj se moglo zamisliti za nedovoljno ujednače nu tehniku« (!?!).

Zatim prelazi ponovo na »BOLERO«. Piše o dobroj igri mornara, a uopšte ne pominje Acu Stojanovića, koji je neosporno bio najbolji mornar (on je igrao glavnog mornara). U istom pasusu piše o igri Svetlane Vandoro u »Baletskom Času«, mada je ona sa Brankom Uroševićem (njega iako nosioca glavne uloge pisac ne pominje) bila nosilac radnje, a u »Baletskom času« bila samo u ansamblu!

Čitalac iz ovakvog članka teško može da shvati koje gde, šta i kako igrao. Pisac članka upotrebljava izraze (nedovoljno ujednačena tehnika, izvanredni kvaliteti, stilski ujednačenost, itd.), koje izgleda ni on sam potpuno ne razume.

Za pisanje ovakvih članaka potrebno je izvesno stručno znanje i tek tako će oni odgovoriti svojoj nameni.

P. CVETKOVIĆ

OBAVEŠTENJE UČESNICIMA KONKURSA

UNIVERZITETSKI ODBOR SAVEZA STUDENATA OBAVEŠTAVA SVE UČESNIKE MUZICKOG I KNJIŽEVNOG KONKURSA DA ĆE SE REZULTATI KONKURSA OBJAVITI PREKO »POLITIKE« I »BORBE« NAJKASNIJE DO 1 JUNA.

REZULTATI NISU MOGLI RANIJE BITI OBJAVLJENI RADI VELIKOG BROJA UČESNIKA NA KONKURSU.

UNIVERZITETSKI ODBOR SAVEZA STUDENATA

»Pokušaji« su svojim sadržajem u dvobroju 2—3 gotovo prevazišli svoj skromni naslov. Časopis je već na prvom koraku uspeo da okupi i približi studente romanskih grupa svih naših univerzitetskih centara. To je nesumnjivo veliko radno zблиženje koje je umnogome doprinelo kvalitetu sveske o kojoj govorimo. Nadajmo se da će idući brojevi još više pokazati paralelne napore naših mladih romanista.

Čak i da nije objavljen odmah iza uvodnika, rad Ivana Dimića o Prustovom shvatanju detinjstva, izdvojio se kao najčistiji i najživlji prilog ovog studentski raznobojnog, ali u svemu ozbiljnog časopisa. Dimićev napor da objasni akcioni naglasak detinjstva u dvema sveskama tananog francuskog romansijera, sadržao je ne samo toplinu za piščev svet, nego je i veštinom da se raspredu gusta rečenička vlakna zadužio i laičkog čitaoca.

Sa istovetnom toplinom, rekao bih i svanovskim tragalaštvom raden je analitički članak stilistička i stilski funkcija imperfekta u delu Marsela Prusta »Du côté de chez Swann«. Student Jovan Premeru

je po hrabrosti čak prevazišao prethodni članak, a secirajući osetljivu rečenicu nije napuštao kontekst.

Vredan književni rad i bogat duh još jednom je pokazala Svetlana Velmar-Janković prevodeći Žaka Prevera i Pola Elijara, dva Francuza koji su snažni ironički naglasak svog vremena. Suzdržan i pouzdan, u naporu da održi rok i uspevajući u tome, student Miodrag Tomić, prepevao je divnu Lamartinovu pesmu »Usamljenost«.

O člancima Miodraga Šijakovića i Predraga Matvejevića mogu se reći samo uobičajene opaske posle seminarskih radova koji su više obećavali nego što su pružili.

Uživanje koje je ovaj studentski časopis otvorio u meni nije bilo kratkotrajno i ja, pišući ovu belešku, smatram da mnogi mladi ljudi koji upravljaju svojim vremenom treba da prihvate ova raznovrsna štiva.

Z. PETROVIĆ

M. Mirković

Шест година излажења часописа „Медицински подмладак“

Поводом двоброја 1—2 Овим двобројем часопис још више уопштује своју физиономију у смислу смерница које су постављене приликом прославе петогодишњице излажења, а то су: обрада медицинских проблема општег значаја у складу са наставним програмом; померање од специјалистичких проблема ка проблемима наше здравствене службе, тј. припремама лекара опште праксе и њихово увођење у актуелну медицинску проблематику; формирање јединственог гледишта о свим овим питањима, што даје могућност бржег и свестранијег васпитног дејства на читаоце.

С обзиром на интересовање које су разне делегације на Другој генералној скупштини ИФМСА у Цириху показале за нашу студентску штампу, а посебно за „Медицински подмладак“, почевши од овог броја радови у свим основним рубрикама часописа су снабдевени кратким резимеима на енглеском језику.

Такође је отворена посебна рубрика о југословенском комитету Удружења студената медицине и Интернационалној федерацији Удружења студената медицине са четири чланка посвећена овој проблематици, штампана паралелно на српском и енглеском језику. Надамо се да ће ово допринети нашој сарадњи са другим националним организацијама студената медицине.

Посебну пажњу привлачи детаљна студија о ноћном сатеријуму за плућне и туберкулозне болеснике у Луквцу код Тузле где главну терапију за реконвалесценце плућне туберкулозе претставља рад.

РЕНОАР: ДЕВОЈЧИЦА (деталј)

Петар Гарин: Мало пародије

Тренутакни тренутак

Кад сам заљубила љубичњак снова отишла сам у двостан где седе стихоједи, не волим медни медени колач већ стружогласу коју дају дрвореди.

Безглава башта међуочје краде на морамо да будемо ветотраке, заљубљивка је заборавила љубав ја сам насељанчила сељаке.

Знам да сам од свег Ниша нишавиња али у буљку песме сам поберанко речи ме само помало замуке мајушно, малчице, малко.

Гордана Тодоровић

Првобитна намера Branka Belana bila je da pomoću pet priča o jednom klaviru osvetli na pet preseka našu blisku istoriju približiviši je, zanimljivom radnjom i konkretnim ljudskim odnosima, intimnije i jednodužno no što je to dosada činio naš film. Iako je ta ideja samo delimično napuštena u realizaciji, a obogaćena istorijom hrome učiteljice klavira ostalo se negde na sredini: umesto omnibusa od pet novela ili jedinstvene psihološke drame, nastala je filmska pripovetka od pet scena, koje su srasle u celinu više zahvaljujući ujednačenosti koju je postigao solidni i pedantni reditelj i unutrašnjoj ravnoteži (scenario Vladana Desnice) nego siromašnjoj učiteljici klavira.

Pomoću velikog broja epizodnih karaktera (koji su svi, prvi put u našem filmu, do kuvara, žandara i prolaznika na ulici individualno izdiferencirani, svi do jednog, puni i samostalni likovi a ipak tipični i nimalo slučajni) vanrednom scenografijom Zeljka Zagote i kostimima stvarana je atmosfera austrougarske provincije 1914, pa plemenitaške porodice koja se raspada 1922 i uobražene buržoazije u usponu 1929. Prema tome bezbroju tipova autori imaju neskriveni aktivno napredni stav koji ne deluje kao parola već je jedan satirično-liričan odnos prema ljudima koji su i žalosni i smešni istovremeno, stav u kome je manje Rene Klera, više Krlježe a najviše Desnice i Belana: Branko Belan je jedan od retkih naših filmskih radnika koji se ozbiljno i studiozno bavio problemima teorije a sada kako vidimo, sa uspehom i prakse filmskog stvaranja.

Izuzev na nevestu glumu u uvodu filma i izvestan zadatak pozorišta u drugoj sceni, kod Glojznarovih, filmu se nema šta primetiti kao zanatskom ostvarenju. Kamera Oktavijana Miletita u ovom filmu činila je pokrete nevidene još u našem filmu, psihološki usklađena sa radnjom, potpomognuta dobrim rasporedom svetla, ona je uspela pored sve aktivnosti da ostane neprimećena.

Ono što smeta ovome filmu kao umetničkom ostvarenju to je povremeni duh austrisko-nemačkog jevtino sentimentalnog filma (muzički dijalog Berislava i Eme, začinjene kič-golubovima npr.) pa čak i austriske komedije (Julkin vojnik u špajzu!). No, Belanov debi u našem dugometražnom filmu ostaje najuspeliji dosada.

Među desetinama vrsnih glumaca »Oskar« bi pripao Mirni Stopić zbog neposredne i dirljive uloge, male Eme. D. M.

Gostovanje francuske kinoteke

Možuhin kao Matija Paskal

»Pozorište: eto neprijatelj« Rene Kler

Svojim vrednostima film vanredne psihologije Paskalni Matija Paskal (1925, režija Marsela Lerbije) ponovo skreće pažnju na bedu i siromaštvo izraza savremenog filma; lažnost prividno humanih tema postaje očigledna pri mogućnosti poređenja

Ni u scenografiji Alberta Kavalkantija ni u suptilnoj glumi Ivana Možuhina nema ničega od pozorišta iako je to psihološki film u kome je gluma odlučujuća komponenta. Osvetljenje, fotografija, scenografija i montaža potčinjeni su filmskoj, ekspresionističkoj glumi. Malog opštinskog bibliotekara koji ima uzasnu taštu Možuhin igra celim telom. U ovom filmu ruke i prsti igraju divne nemušte dijaloge: izjavljuju ljubav, strahuju, nareduju. Kada se raduje, doznajući da je proglašen mrtvim, što se oslobodio svog starog života, Matija dubi na glavi i valja se po krevetu, a kada voli, na spiritističkoj seansi, dok su šake položene na sto, njegov mali prst izjavljuje ljubav malom prstu susetke, zatim se u igru uključuje drugi prst pa treći. (Uzbudljiva i umetnički istinita ekspresionistička gluma koja nimalo ne ostavlja sumnju da je gluma, ali ipak i baš zato deluje, ponovo je u Rašomonu pokazala svoju nadmoć nad lažno-realističkim imitiranjem). I drhtaj brade Možuhinove, kada Matiji Paskalu umre majka, pamti se.

D. M.

ILI IZ ŽIVOTA

MARKO ČELEBONVIĆ (Odlomak)

vrlo često u istoriji umetnosti u vidu stilizacije. Ovo pitanje spominjem jer je u vezi sa izvesnim pojavama akademizma.

Stilizacija spada baš u vrstu pompierskih ili akademskih mana koje se rađaju u granicama likovnih pojava i plastičnih oblasti. Sta je stilizacija u odnosu na stil? Ako nacrtate jednu figuru koja se ne drži tekstuelno objektivnog opisa te prikazane figure, već je ona voljom stvaraoца, data u izvesnim oplemenjenim formama, u smislu upotrebljene materije, koje još jače daju živu istinu nego što bi to bilo slučaj sa tačno opisanim metodom prikazivanja. Za takvu figuru može se reći da ima stila. Stil je grčka reč za nož kojim se urezivalo u tablicu slovo ili oblik. Simbolički, u gornjem smislu, figura ima stila kada se jasno i snažno, kao jednim potezom, ali puno života, poezije i istine u vašu maštu urezuje oblik prikazanog.

A ta ista figura bi bila stilizovana ako bi taj oblik bio jednostavno uprošćen, približavajući ga sličnim geometrijskim figurama pravih ili oblika kontura. Ako je nešto stilizovano onda ono gubi, u korist sablonskih geometrijskih uprošćenja, neposredni odnos sa životom. Po tom se i povezuje sa gore opisanim akademizmom, u kome imitacija ranije iz života crpljenih motiva pretstavlja udaljavanje od

direktne inspiracije iz života. A stilizovanost bi pretstavljala još jedan korak dalje u iščezavanju neposredne životne svežine u korist čisto dekorativnih uprošćavanja. Često puta, volja za dostizanjem preterano neskromnih emocija u svojoj inspiraciji, kao što je opisivanje moćnog ili sentimentalnog, pošto se najčešće sukobljava sa osećajem istine i istinske emocije, dovodi do povezivanja takvih pompierskih elemenata sa izvesnom stilizacijom. Vidimo naprimer da umetnikova ambicija da izrazi preterano i neistinito gracioznu čar ženske figure, dovodi do korišćenja stilizovano zaobljene figure, koja je u isti mah i stilizovana i pompierska i zaboravlja granice likovne. A sentimentalnost ako je nametljiva istina a želi da se izrazi nečuveno jako i nežno, pošto takav izraz prevazilazi često plastične mogućnosti, prelazeći u sladunjavo i neistinito, opet se često puta povezuje sa izvesnom formom stilizacije. U mnogo slučajeva je naprimer vrat jedne ženske figure iz paroksiastičkih sentimentalnih pobuda, jače iskrljven i zaobljen tako da se telo i vrat nalaze povezani u jednoj zajedničkoj geometrijskoj obliki, koja je opet jevtina stilizacija, povezana sa pompierskim duhom neizmerne sentimentalnosti i čežnje. Pri-

mera takvih duplo pompierskih pojava imamo i kod vrlo renomiranih umetnika kao što su Sturza ili Meštrović, Modigliani ili Boldini, Jozef Bernard ili čak i Bourdelle u svojoj Elzaškoj Bogorodici. No ostavljam za iduću nedelju analizu tzv. pompierskuma u svim pojavama u kojima lažna ili previše ambiciozna inspiracija, pokušava da se liše osnovnih i jednostavnih zakona materijalnih mogućnosti i specifičnosti svake umetnosti.

PERO BODROŽA: PREDEO

Samoupravljanje i društveno upravljanje

Jedan od osnovnih principa našeg društveno-ekonomskog uređenja jeste — društveno samoupravljanje trudbenika. Ono ustvari znači preuzimanje upravljačkih funkcija na različitim područjima privrednog, državnog i društvenog života iz ruku državnog parata i prenošenje na predstavničke organe. To je ustvari i jedan od najizrazitijih vidova suštine demokratskih odnosa i istovremeno uslov za razvijanje socijalističke demokratije. Prema tome, društveno samoupravljanje je i uslov i rezultat u dijalektičkom procesu suzbijanja zastarelih i izgrađivanja novih društveno-ekonomskih odnosa.

Različiti oblici društvenog samoupravljanja postoje na svim područjima i u razmerama federacije, republike, kao i u lokalnim razmerama, a i u okviru pojedinih preduzeća odnosno ustanova. Različiti oblici samouprave postoje na području privrede, društvenih službi i različitim zajedničkim, tzv. državnih, poslovima. Otuda organi društvenog samoupravljanja diferiraju kako po svom sastavu, tako i po svojoj strukturi, po obimu svojih prava i po mestu u sistemu upravljanja poslova zajednice.

Pa ipak, bez obzira na sve ove različitosti, ipak se o sistemu društvenog samoupravljanja, o sklopu i mreži različitih upravljačkih organa, može govoriti kao o jedinstvenom, celovitom, nerazlučno povezanom sistemu društvenih, državnodruštvenih, samoupravnih organa. Iako se na jednoj strani radi o samoupravnim organima u preduzećima, koji neposredno rukovode proizvodnim procesom i poslovanjem privrednih jedinica, a na drugoj o takvim telima koja upravljaju bilo pojedinim ustanovama, bilo pojedinim društvenim službama, ipak se u suštini radi o organizacionim formama istog načela, o materijalno-organizacionim izrazima istog idejnog principa.

To ipak ne znači da u sklopu društvenog samoupravljanja postoje, kao izraz jedinstvene ideje jedinstvenog rukovodećeg principa jedinstveni i istovetni samoupravni organi. U suštini se može govoriti o dvojakom načinu ostvarivanja jedinstvenog principa, o dva načina na koja se izražava načelo samoupravnosti.

Na jednoj strani su to samoupravni organi proizvođača, upravljački organi preko kojih radni kolektivi sami sobom upravljaju. A na drugoj strani su to organi društvenog upravljanja, upravljačka tela preko kojih građani socijalističke zajednice rešavaju o svojim zajedničkim poslovima, rukovode svojim ustanovama

koje im na različitim područjima zajednički služe.

Organi samoupravljanja u «najčišćem» obliku postoje u preduzećima. Radnički saveti i upravni odbori preduzeća, to su predstavnički organi neposrednih proizvođača, organizovanih u proizvodnim jedinicama u industriji, rudarstvu, građevinarstvu, saobraćaju, na poljoprivrednim dobrima i u drugim privrednim granama. To su, dakle, samoupravni organi u najnižim, najmanjim, asocijacijama neposrednih proizvođača. I u komunalnim razmerama, u organima komune, postoje upravljačka tela neposrednih proizvođača — postoje veća proizvođača, preko kojih se u sklopu narodnih odbora kao celine, ostvaruje samoupravljanje u ovom

Piše Ašer Delean

prvom višem obliku asocijacija neposrednih proizvođača. Prema tome, samoupravljanje u užem smislu, vezano je prvenstveno za asocijacije neposrednih proizvođača, odnosno predstavlja ono što se najčešće zove radničko samoupravljanje.

Druga vrsta samoupravnih organa predstavlja svojevrsan tip društvenog upravljanja, odnosno organa preko kojih ne više država, nego sami građani upravljaju prosvetnim, zdravstvenim, socijalnim, raznim komunalnim i kulturnim ustanovama, pa i sličnim poslovima u širim razmerama. Upravljački organi po školama, univerzitetima, pozorištima u bolnicama, u komunalnim saobraćajnim preduzećima, u radio stanicama i mnogim sličnim ustanovama postoje samostalni društveni organi upravljanja, sastavljeni delimično od predstavnika dotičnih radnih kolektiva, delimično od predstavnika društvene zajednice ili zainteresovanih ustanova, odnosno od predstavnika svih onih organizacija i društvenih slojeva koji su neposredno zainteresovani u radu tih ustanova. Prema tome, samoupravljanje u širem smislu te reči, odnosno specifičan vid društvenog upravljanja postoji u onim službama koje društvena zajednica radi zadovoljavanja potreba svojih članova i radi izvršavanja zajedničkih poslova mora da ustanovljava.

Razume se, da se i u jednim i u drugim organima sprovodi, istina na različite načine, obezbeđivanje i međusobno povezivanje dve osnovne ideje:

s jedne strane, ograničavanje prava i funkcija državnih organa i prenošenje na građane, na proizvođače, upravljanja zajedničkim poslovima, kao i rešavanje zajedničkih potreba;

s druge strane, obezbeđivanje interesa zajednice, nalaženje mogućnosti za što uspešnije povezivanje interesa pojedinih kolektiva, pojedinih službi sa interesima celine, odnosno usklađivanje pojedinačnih i posebnih i opštih interesa.

U radnim kolektivima, u preduzećima, demokratsko pravo samoupravljanja ostvaruje se na taj način što izabrani organi radničkog samoupravljanja rešavaju o svima poslovima od kojih zavisi proizvodnja i poslovanje preduzeća, a isto tako odlučuju i o raspodeli onog dela viška rada koji je privrednim organizacijama ostavljen na samostalno raspolaganje. To je, ustvari, i najvažnije za ostvarenje osnovice socijalističkog, odnosno komunističkog društvenog uređenja, jer, kako je Engels u jednom od svojih prvih radova rekao, borba za komunizam jeste borba za oslobođenje rada. A slobode rada nema bez slobode i prava ljudi da odlučuju o svome radu i o plodovima svoga rada, da samostalno rešavaju o stvaranju i raspodeli viška rada. Interesj celine obezbeđuju se u privrednim preduzećima na taj način što sve privredne organizacije imaju određene društvene obaveze. Društveni planovi koji se donose svake godine izražavaju vezu između društvene zajednice u celini i pojedinih njenih delova, određujući ne samo osnovne proporcije privrednog razvitka, ne samo usmeravajući privredu u određenom pravcu, nego određujući konkretne obaveze svake pojedine privredne organizacije u odnosu na komunu, republiku i federaciju. Na taj način društvena zajednica obezbeđuje i svoje druge opšte potrebe, koje zavise od ispunjavanja zadataka i planova pojedinih preduzeća. Obzirom da društvene planove donose predstavnički organi, osigurana su i u tom pogledu samoupravna prava građana i neposrednih proizvođača, odnosno socijalističko pravo samoupravljanja tako da su i društveni planovi izraz samoupravnosti u privredi, a ne mešanja i odlučivanja državnog aparata u planiranju i određivanju smernice privrednog razvitka. Interesj zajednice, bolje rečeno povezivanje interesa pojedinih kolektiva i zajednice, ostvaruju se i preko direktora preduzeća, jer oni i po načinu svoga izbora, a i po svojim pravima u preduzećima, predstavljaju svojevrsni upravljački organ. Radni kolektiv može i da izabere i da smeni i radnički savet i upravni odbor, ali ne može ni da postavi ni da smeni direktora preduzeća; radnički organi upravljanja mogu da donesu odluke u svim oblastima proizvodnje i poslovanja preduzeća, ali direktor pod određenim uslovima nije dužan da ih izvršava, već može da im se suprotstavi. Sve to govori da se dvojakim putem — uklapanjem svake individualizirane proizvodne jedinice u celinu društvenih planova, kao i posebnim položajem direktora, koji imaju dvostruku odgovornost: i pred izabranim organima radnog kolektiva i pred društvenom zajednicom — obezbeđuju interesj društvene zajednice i onemogućuje začaurivanje radnih kolektiva u svoje okvire, kao i atomizacija naše privrede. To je istovremeno i put za suzbijanje vrlo štetnih, a u sadašnjim uslovima ne sasvim retko ispoljenih ozbiljnih partikularističkih i lokalističkih pojava, uskog zatvaranja u sopstvene okvire i prenebregavanja interesa celine.

U oblasti prosvete, kulture, zdravstva, socijalnih i komunalnih službi, socijalnog osiguranja itd. postoje demokratski birani organi društvenog samoupravljanja preko kojih u vidu upravnih odbora u kojima su zastupljeni i predstavnici samih radnih kolektiva i društvenih organa, društvenih organizacija i službi, kao i pojedinci, koji mogu doprineti uspešnom radu tih ustanova i službi.

Iako svi članovi upravnih organa, bez obzira na njihove funkcije i poreklo, imaju jednorodna prava, iako svi oni zajednički upravljaju tim ustanovama i službama u ime društvene zajednice, ipak se u izvesnom, proširenom, smislu, može govoriti o mešovitim organima o takvim upravljačkim organima u kojima se neposredno ispoljava uticaj društvene celine na te ustanove i službe.

Jedinstvo principa — različitost oblika ostvarivanja

Razlika između društvenog upravljanja u preduzećima i ustanovama

Dva načina za usklađivanje pojedinačnih, posebnih i opštih interesa za vezivanje interesa kolektiva i zajednice

Neshvatanje suštine i načela samoupravljanja van privrede

Prema tome, i na ovom drugom području ostvaruju se dva principa: s jedne strane, samo pravost, a s druge strane, povezivanje pojedinačnih i opštih interesa. Ni u oblasti prosvete ni zdravstva, pa ni mnogih komunalnih službi nije moguće vezu između celine i pojedinačnih radnih kolektiva, ili službi obezbeđivati na način, pa ni slično kao u privredi, jer na ovom području društvene aktivnosti niti se stvara potreban rad, ni višak rada, niti je moguće odrediti i čvrsto fiksirati i predvideti smerljive obaveze prema celini. Na svim ovim područjima aktivnosti radi se o neophodnim društvenim službama, čije uspešno funkcionisanje direktno utiče na ostvarivanje životnih potreba građana. Stoga je društvena zajednica najneposrednije zainteresovana da se stvore mogućnosti za nesmetani razvitak prosvete i zdravstvenih i komunalnih potreba, za što racionalniju socijalnu zaštitu. I to ne samo u izvršavanju tih funkcija ne samo u društvenoj korisnosti tih službi, nego i u cilju što bolje upotrebe onih sredstava koja za te potrebe odvajaju društvena zajednica, sredstava koja pritiču iz privrede, iz rada neposrednih proizvođača usled čega i komuna u malim razmerama i federacija u najširim razmerama moraju na neki način da kontrolišu da li se sredstva racionalno i adekvatno upotrebljavaju, da li postoji proporcija između veličine sredstava i efikasnosti pojedinih službi, odnosno njihove društvene korisnosti.

Iz pojedinih oblasti našeg društvenog života stižu primedbe radnika i službenika a naročito intelektualaca, na ovakav način ostvarivanja principa društvenog samoupravljanja. Govori se o »diskriminaciji« prosvetnih radnika, o »potcenjivanju sposobnosti« službenika i inteligencije da sama sobom ili poverenim joj ustanovama s uspehom upravlja.

Međutim, ne radi se niokakvim »diskriminacijama«, niti o »potcenjivanju zaposlenih ljudi na bilo kom području našeg privrednog i društvenog života.

Organj samoupravljanja ne mogu biti istovetni tamo gde se stvara višak rada i tamo gde se višak rada sliva i koristi za društvene potrebe. Ne može društveno samoupravljanje da bude potpuno identično na onom području gde se obaveze delova prema celini jasno fiksiraju i izražavaju materijalnim pokazateljima, u odnosu na ona područja gde se obavljaju društveno-korisni i neophodni poslovi, bez mogućnosti takvog uspostavljanja odnosa i međusobnih obaveza dela i celine.

Osnovno je da društveno samoupravljanje postoji na svim područjima privrednog, državnog, društvenog i kulturnog života, u svim oblastima gde se razvija najraznovrsnija aktivnost za zadovoljavanje opštih potreba — jer se jedino tako obezbeđuje socijalističko pravo građana i proizvođača na samoupravljanje kao principa bez koga nema ni pune slobode ni stvarne demokratije ni socijalizma.

SRPETA MILOSAVLJEVIĆ: Crt ež

U GRADU MINHENU

MÜNCHEN-
oder
Hünchen?

Proslava III nemačkog Studentskog dana održana je od 2-5 maja u Minhenu, kao deo kongresa nemačke nacionalne studentske unije (FDS). Njoj su prisustvovali kao novinari Primož Kozak, urednik »Tribune« i Bora Pavlović, urednik »Studenta«.

Možda nema teže situacije za čoveka koji treba da saopšti svoje utiske od stalno prisutnog osećaja: da li je baš to glavno, da li je baš tako?

Mnogi utisci se prepliću, mnoga pitanja su otvorena. Redovi koji slede zato mogu biti samo pokušaj da se saopšti ono što je izazvalo najjače utiske, ono što se neodoljivo nameće pri svakom sećanju.

Zabeleška o FDS

Nemačka studentska unija (FDS), krovna, nadstranačka, službeno apolitična organizacija nemačkih studenata ujedinjuje raznovrsne i mnogobrojne studentske organizacije: političke, slobodne i korporacije.

Političke organizacije su studentski ogranci postojećih političkih partija u Nemačkoj. Najvažnije su: hrišćansko-demokratska (CDS), socijal-demokratska (SDS) i liberalna (LSD).

U grupu tzv. slobodnih dolaze razne internacionalne organizacije, naprimer BDSF i ISSF.

Korporacije organizovane na principu društava formalno nisu politički vezane za pojedine partije. Pod etiketom čuvanja tradicija, one ustvari vode politiku krajnje desnice, sa manje ili više jasnim profašističkim tendencijama.

Teško je dati sigurniju ocenu o odnosu snaga pojedinih organizacija unutar FDS-a. Ako se može izvlačiti siguran zaključak iz sastava rukovodstva (u njemu socijal demokrati, naprimer, imaju samo sporedne referente) i iz sastava novinara na Studentskom danu (isključivo pripadnici Adenauerove stranke i katolici), onda se mora reći da preovlađuju adenauerovske grupacije.

Proslava III Nemačkog studentskog dana

Pod opštom temom »Studenti, narod i država« odvijala se, pred preko 2000 studenata, brižljivo pripremana proslava, pretežno manifestacionog karaktera. Na razne teme (»Studenti i kultura«, »Studenti i društvo«, »Studenti, pravo i privreda« i dr.) govornici su najistaknutije ličnosti političkog života Zapadne Nemačke: predsednik Republike Hojs, ministri savezne Vlade Sreder i Svalber, predsednik bavarske vlade Ehard i najistaknutiji profesori i publicisti. Povremeno su organizovane i diskusije. Čitav program dopunjen je reprezentativnim kulturnim predobama, izložbama i balovima.

Osnovni ton proslave bio je u naglašavanju obaveza studenata prema državi. Svi govornici su nastojali, istina, već davno poznatim jezikom i idejama buržoaske demokratije, bez mnogo osveženja, vrlo često i ispod njenog najvišeg nivoa, da učesnike proslave — a preko njih i sve studente-ubede u neophodnost snažnije društvene aktivnosti.

Ne politiku... želim motorcikel

U izjavama mnogih studenata i novinara stalno se isticala, ponekad pre svih drugih, ocena da je nemački student za političke probleme potpuno nezainteresovan, iz čega sledi da je nezainteresovan i za rad svojih studentskih organizacija. Zato su govornici istaknutih nemačkih državnika (Hojs, Svalber i dr.) kao i pretstavnika drugih političkih partija bili usmereni na to da nemačkog studenta zainteresuju za društveni život Nemačke, da ga uključe u politički život i tako (tu svaka partija ima svoju namenu) podređe svojoj politici. Najjaču aktivnost ispoljavala je hrišćansko demokratska unija (CDU).

Ipak, uz sve uložene napore, ni sami učesnici Studentskog dana nisu bili ubeđeni da će to doneti veće rezultate. Jer, kažu, težnje mnogih mladih ne idu dalje od obezbeđenja radnog mesta i težnje za kupovinom prvo bicikla, zatim motorcikla, najzad »Folksvarena«.

Korporacije — najveća opasnost

Za ili protiv korporacija bila je glavna sporna tema čitavog Studentskog dana.

Korporacija je sve više sa najrazličitijim tendencijama. Sa formalne strane organizovane su slično nemačkim libe-

Bora Pavlović

ralnim studentskim organizacijama iz sredine prošlog veka. Još uvek održavaju junkerske običaje, organizuju »menzure« — dvoboje feudalnog tipa, nastrojene su militaristički i nacionalistički. Sa tog stanovišta suprotstavljaju se Adenauerovoj koncepciji integrirane Evrope. Korporacije pretstavljaju najreakcionarniji deo nemačkih studenata.

Njihovo stalno snaženje i pogledi koje zastupaju uslelili su jedinstven, iako različit po oštini i argumentima, stav učesnika Studentskog dana. Isticano je da su korporacije bile elitna snaga nacizma i neprijatelj svega što je demokratsko. Predsednik Hojs izričito je osudio korporacije kao udruženja koja lako mogu da postanu štetna za politički život Nemačke. Da ironija bude veća, pretstavnici korporacija su se, po pravilu, sakrivali iza parola o slobodnom demokratskom udruživanju, o slobodi delovanja svih organizacija. Čuli smo jednoga kada je uzviknuo »Kakva bi to bila demokratija kada nama ne bi dozvolili da radimo«.

DVA SVETA KOJA SVIM SREDSTVIMA ZELE DA POMIRE I PRIKAŽU KAO JEDAN. DANAS PONEGDE I USPEVAJU. SUTRA... (STANDPUNKT — LIST SOCIJALISTA)

»Onakva kakva jedino i može biti ako ne želi da se izvrgne ruglu i bude od vas izigrana« odgovorio je mladi socijalista iz Berlina.

Rado mu se pridružujemo. Sigurno je da su ujedinjene demokratske snage unutar FDS-a dovoljno snažne da to učine.

Da li su i dovoljno odlučne?

»Vaspitan sam u hrišćansko katoličkom duhu«

Po mnogo čemu mogao se steći utisak da je Studentski dan pre svega manifestacija katoličkih studenata. Pretstavnici Vlade sa svoje strane su pomogli da se taj utisak

LATINICA ILI GOTIKA. NOVO ILI STARO. SIMBOLIKA KOJA NIJE SASVIM BEZ OSNOVE.

(DISKUS — LIST FRANKFURTSKIH STUDENATA)

učvrsti. Oni su službeno, na isti način, pozdravili Studentski dan i sastanak katoličkih studentskih udruženja. Pored toga izdat je niz katoličkih publikacija veoma luksuzno opremljenih. Već po tome se videlo da nisu izdate studentskim sredstvima. U jednoj od njih sa ushićenjem se govori o bivšoj carskoj porodici, njenim zaslugama i dobrom hrišćanskom životu... Nije bez značaja ni činjenica da je ograna FDS-a za Minhen (ASTA) stavio svoj potpis na nju. Iz istih redova nikao je i Hundhamer, predsednik bavarskog parlamenta, sa svim njegovim bezobrazlucima u odnosu na Jugoslaviju.

No, za ilustraciju hrišćanskih ideala, možda je najkarakterističnije ovo: katoličke organizacije su zatvorenog tipa. Svaki član organizacije je pod »patronatom« jednoga koji je već izašao iz organizacije i zaposlio se. Njegova je obaveza da svoga štitenika pomaže za vreme studija i po završetku što bolje zaposli. Ovaj onda uzima novi »patronat« itd. — lanac se ne prekida. Koristeći svoje veze, oni vrlo uspešno vode sistematsku politiku prioritarnog zapošljavanja članova katoličkih organizacija u državnoj službi i privredi.

Uz druge poznate činjenice, ovo sasvim objašnjava stanje u kome prosečno devet od deset molbi koje se podnose radi zaposlenja počinju sa »vaspitan sam u hrišćansko katoličkom duhu«.

Zar socijalisti doista nemaju jačih parola protiv ovoga od one: između socijalizma i religije nema suprotnosti?

Naša bliska prošlost nije slavna

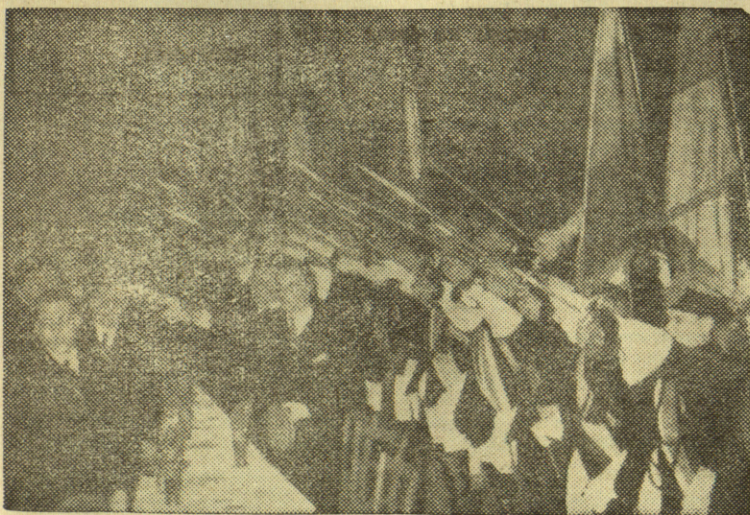
Jedna doista vrlo neslavna bliska prošlost može se zaboraviti tek onda kada je sadašnjost čitavim društvenim bićem — pa i rečju — otvoreno osuđuje, u svemu negira. A Studentski dan je protekao bez skoro ijedne reči osude nacizma i nacističke politike od 1933-1945. godine! Jasne osude nacizma nije bilo. Bilo je samo pokušaja da se nacistički režim u Nemačkoj poveže sa svim totalitarnim režimima, a konkretizacija tih postavki se vršila jedino kada je bilo reči o Sovjetskom Savezu. I komemoracija bratu i sestri Šol, koji su streljani 1943. godine, prošla je bez osude nacizma. I tu se govorilo samo o osudi diktature u istočnoj zoni Nemačke. Usamljen antinacistički istup, bio je govor publiciste Valtera Dirksa koji je, u mrtvoj tišini, izjavio: »Nemamo se čemu učiti od naših očeva. Naša bliska prošlost nije slavna.«

Tek su socijalisti, na svom mitingu, rekli iskrene reči protiv nacizma. Možda ne treba sumnjati da većina mladih misli isto tako Ali, zašto se to i javno ne govori?

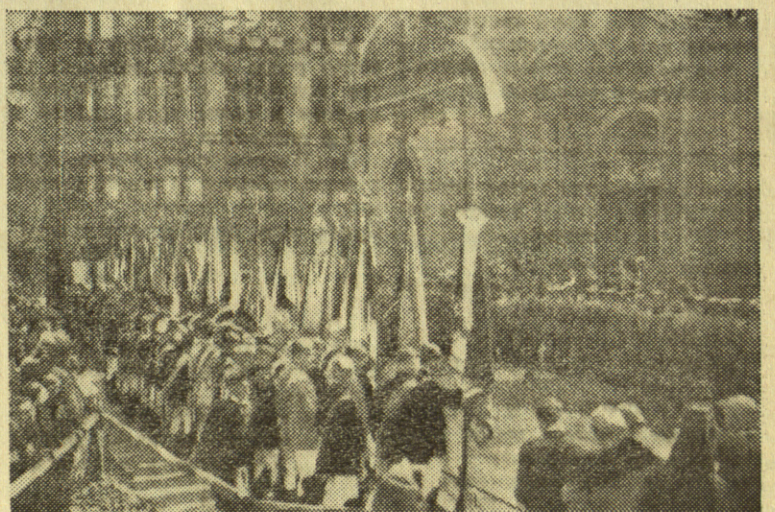
Minhen se neće ponoviti

Sumorno bi izgledalo sve ovo kada se ne bi reklo još nešto. U jednoj ideološki i politički konfuznoj situaciji, čovek se prijatno oseća kada razgovara sa mnogim studentima socijalistima i liberalima. Nekako oseća bliskost mnogih pogleda, širinu shvatanja.

I kada ih vidi u istupima, teško može da ne poveruje prijateljskim rečima: »Nije lako. Ali Minhen se sigurno neće ponoviti. Ni ono što je došlo posle njega.«

Početak i sredina.
Kraj se ne vidi, ali je jasan.
Ni oni iz korporacija ne vole da vide ove slike. Sećanja su još suviše sveža, posledice očite.
Može li ih ko zaboraviti?
(Kolokvijum)

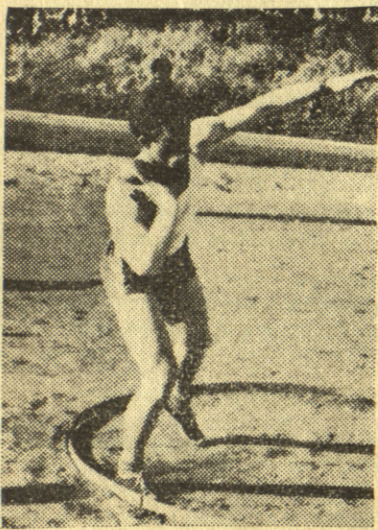

АТЛЕТИКА

После квалитетног првенства без квалитета

У прошли четвртак и петак одржано је студентско првенство Београда у атлетици. Игралиште ДИФ-а било је поприште борби међу великим југословенским атлетичарима (студентима) а у исто време зачеље трке на 100 м. дало је резултата 12,6—12,8—13,2! Упркос томе што репрезентативци нису трчали са неким ентузијазмом, несразмера између најбољих и осталих, била је претерана. Једини закључак који се намеће био би да је студентска атлетика у повоју (још увек, упркос најновијих планова о реформама).

Највише је пажње привукао старт Мугоше, који је пред почетак сезоне постигао, како се по кулоарима причало, фантастичну форму. Претпостављало се да ће он у овој сезони увек трчати са лакоћом испод 3.50,0 као што је прошле сезоне постигао резултате испод 3.55,0. Али ништа од свега тога. Са 3.58,8 он је више него скромно однео прво место. Прослављени јуниор Јеремић први пут је стартовао у конкуренцији сениора у трци на три километра. Он трче еле-

ПРЕД ЕКСПЛОЗИЈУ

гантно али нееконично. Исувише снаге улаже у одраз. Једино што је показао, била је тактичка опрезност и вешта промена темпа у току трке. Јак ветар спречио је Мађаревића да се приближи граници од 11,0 на 100 м. коју је читавих годину дана са лакоћом савладавао. Он чак није трчао ни на 200 м. него је за време те трке бацао копча! Један од наших перспективних тркача, Грујић, који је прошле године заједно са Мађаревићем доминирао у спринту, стигао је на 200 м. тек четврти, на 100 м. пети, а на 800 м. није ушао у циљ. Истина, он је једини показао борбеност, па је трку на 800 м. повео темпом за 1.49,0! али је издржао само првих 500 м. Ово првенство показало је да у студентској атлетици влада озбиљна криза — нема масовности која је услов квалитета.

Р.

И ОВЕ ГОДИНЕ ЛОГОРОВАЊЕ ПЛАНИНАРА

Прошле године су планинарска друштва Београдског универзитета организовала летовања београдских студената. У логорима на Дурмитору, Проклетијама, Шари, Борачком језеру, Плитвицама и Бохињу, летовало је око 640 студената. Организација прошлогодишњих летовања планинара је била веома успела, тако да су се београдски студенти већ почетком ове године почели интересовати за овогодишње логоре. Интересовање је било тако велико, да је Универзитетски планинарски одбор одлучио да ове године организује два универзитетска логора, а више логора организоваше планинарска друштва са појединих факултета.

Према плану Универзитетског планинарског одбора, један универзитетски логор би био покрећан и ишао би трагом Четврте офанзиве. Он би се звао „Поход кроз Црну Гору и Босну“. Логоровало би се прво десет дана код Биоградског језера на Бјеласици, а онда би се ишло кањоном Таре до Црног језера на Дурмитору, па преко Сутјеске и Зелен-Горе на Дрину, где би се три дана сплавирало до Бајине Баште. Логор би се организовао у јулу месецу, тако да би „логораши“ узели учешћа у прославама Дана устанка у Црној Гори 13 јула и Босни 27 јула.

Други универзитетски логор би био на Бохињу. Логоровало би се у две смене у јулу и августу. Дневна цена би износила око 200 динара.

Универзитетски одбор је предвидео разне излете, логорске ватре, приредбе, посете историским местима и разне друге забаве за време логоровања.

Од Планинарског савеза Југославије добијена је помоћ у опреми. Поред тога, планинарска друштва са факултета организују своје логоре „Гоч“ (Филозофски факултет) на Дурмитору; „Ртањ“ (ТВШ), на Проклетијама сталан и више покретних логора; „Мироч“ Економски факултет на Борачком језеру итд.

Једна група студената ТВШ иде у свом трошку на краће логоровање на Гросглокнер у Аустрији.

Д. Димитријевић

Пола трнута са:

SARADNICIMA STUDENTA

Danas će odanuti dušom bar četrdeset hiljada ljudi jer ovo je poslednji broj »Studenta« u ovoj školskoj godini.

● Radnici u štampariji neće morati više da se čude čudima studentskim i neće imati prilike celoga leta da se mrgode (pravo je da i oni imaju godišnji odmor).

● Revizori neće više morati da tegle na leđima hiljade i hiljade primeraka lista za svoje fakultete (neki kažu da revizori to nisu ni dosada radili).

● Profesori koji nisu napisali dosada udžbenike, ne moraju to da urade ni preko leta, jer »Student« tada ne izlazi.

● Upravnici studentskih domova dobijaju tri meseca raspusta.

● Svi koji su upali u index ili su mogli da upadnu u njega, imaju jedinstvenu priliku da koriste ferije u miru i tišini.

● Mladi pisci i beleškari, mogu da piskaraju celoga leta — za njih su saradnici kulturne rubrike ostavili čitavu jednu četvrtinu stupca.

U tako važnom času kao što je privremeni prestanak izlaska našeg lista, posetili smo sve saradnike i urednike »Studenta« i zamolili ih za jednu malu izjavu. Neko nije hteo da kaže ništa, jer je navikao da samo druge intervjuje, neki opet nikako nisu hteli da ih naš karikaturlista nacрта, druge je nacrtao i dali su izjavu ali mi smo objavili sasvim drugu.

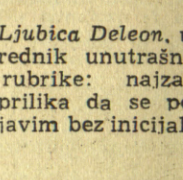
Vasilije Ivanović, urednik kulturne rubrike: Dobio sam sina, imaće ko posle mene da uređuje rubriku.

Zdravko Mičić, spoljno politički komentator: za mene je sada aktuelna tema ispit.

Živorad Živković, tehnički urednik: linija, sanduk i o-pet linija — to je magična moć preloma.

Ljubica Deleon, urednik unutrašnje rubrike: najzad prilika da se objavim bez inicijala.

Raša Popov, alias Zaka Kršin, saradnik kulturne i sportske rubrike: Na kratkim prugama pišem pesme, na srednjim kritikujem svoje i tuđe, na dugim lično trčim i pišem studije.

Muhamed Dervišbegović (Deša), saradnik univerzitetske hronike: U skoro diplomiran — upravnici domova voljno.

Miliwoje Đurić, urednik univerzitetske hronike: Krajnje je vreme da pogledam malo i u svoj sopstveni indeks.

Jovan Ćirilov, pozorišni kritičar: Nije istina da baš uvek sedim u prvom redu fotelja kad pišem »sa studentskih galerija«.

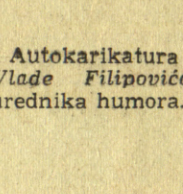
Ovaj prostor bio je rezervisan za Slobodana Selenića i Vojina Dimitrijevića, ali oni su se uplašili da ih ravikovci ne prepoznaju na ulici pa su povukli svoje karikature.

Vlada Bulatović, doskorašnji urednik humora i kulturne rubrike: Uređivao sam list paradoksalno: kulturna rubrika bila je smešna a humor kulturn.

Ljubiša Jovanović, saradnik spoljno-političke rubrike: učinili su mi nepravdu: nisu me poslali u Ženevu.

Autokarikatura Vlade Filipovića, urednika humora.

Miloslav Mirković, saradnik kulturne rubrike: Stasajte ni do jeseni, do đerđefa, do penđžera!

Dragoljub Najman, saradnik spoljno-političke rubrike: Sartr za ovaj broj nije napisao nastavak scenarija.

Bora Pavlović, glavni i odgovorni drug: Lepo ste ovo smislili, ali ko vam je dozvolio da i mene nacrtate.

Marinko Mrđanov, lutajući saradnik: Najzad imam nešto zanimljivo ali to nije za objavljivanje...

Moma Marković, Jež, karikaturista: Crtež govori sam za sebe.

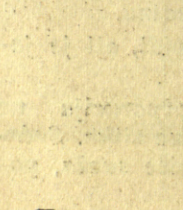

Milica Rajčević, Zašto su svi ovde tako službeni?

Brana Radunović, enigmatski saradnik: Ri, ra ar at 3 i 5 su 8 — čik pogodi ko sam?

V B C
OGNjTH vUKHUC
i MŠa RIGdEvaC.
korektori.

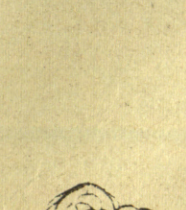
Ljubica Josimović, sportske rubrike

Mirjana Ristić, Za čitaoce zdravo

Draško Dimitrijević, saradnik

Dušan Makarejev i Dušan Simić, kritičari filma: (Drug) je u dešnom kaluzaru, pa se ne vidi, zasala samo lišće na... ina.

БЕЗ ПРВАКА

Првенство Београдског универзитета у кошарци одвијало се у свом предтакмичењу углавном нормално. Кажемо нормално јер су све утакмице одигране у време. У организацији тих утакмица било је неких мањих пропуста, али не тако битних да би могла да оставе ружну слику на цело предтакмичење.

Међутим, не можемо ћутке да пређемо преко финалних такмичења. Она су требала одавно да буду завршена. А одигране су само две утакмице! Па и те две нису одигране под нормалним условима. Судије су налажене са пола сата закашњења, делегати се понашали као навигачи, службеници ДИФ-а прекидали утакмице јер су почињале са приличним закашњењем и слично.

Нема ли још људи у Спортском одбору који би могли да се ангажују у организацији овог тако важног такмичења? Или они нису свесни обавеза које су примили?

Зар ћемо ове године остати без првака у кошарци?

Д.

РЕЗУЛТАТИ ФУТБАЛСКОГ ПРВЕНСТВА БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

- Машинар—Правник 2:2
- Електротехничар—Грађевинар 2:0
- Медицинар—САСК 1:1
- Студент—Ветеринар 3:0
- Грађевинар—Архитектонац 3:0

НОВОСТИ

- 26-V Терен „Првене звезде“ у 10 часова Рудар — Технолог
- 26-V Терен „Партизана“ у 10 часова Електротехничар — Младост

